

pesnik i vreme

marina Cvetajeva

«Ja neobično volim umetnost, samo ne savremenu — to su reči ne samo građanina, već i ponekog velikog umetnika, ali uvek o tuđoj strani umetnosti — naprimer slikara o muzici. A u svojoj oblasti veliki umetnik je neizbežno savremen, zašto — videćemo posle.

Nemanje ljubavi za stvar, na prvom mestu i poglavito, jeste zbog nepoznavanja njenog. Prvi uzrok neprimanja stvari je nesposobnost za nju. Seljaci u gradu dugo ne jedu naša jela, kao i deca što neće novo. Fizičko okretanje glave. Ništa ne vidim (na ovoj slici) i zato neću da gledam — a da bi se videlo mora se baš gledati, da se opazi treba se zagledati. Obmanuće se nada očiju naviknutih da vide na prvi pogled — tj, da gledaju tragom tuđih očiju. Ne doznati, već saznati. Kod staraca je umor (to i jeste zaostalost), kod građanina je preubedjenje, a slikar koji ne voli savremenu poeziju, ne vidi tuđe biće od samoga sebe. U sva tri slučaja strah od naprežanja, stvar za praštanje — zadržava se ne osuđuje.

Jedini slučaj dostojan priznanja, tj, jedino zakonito neprihvatanje stvari jeste neprihvatanje sa potpunim saznanjem.

Da, znam, da čitam, da priznajem — ali prepostavljam (recimo) Tjutčeva, koji je meni, mojoj krvi, mojoj misli, srodniji.

Svako je slobodan da bira svoje ljubimce, tačnije: niko svoje ljubimce ne može slobodno izabrati: bila bih rada, pretpostavimo, da volim svoj vek više od prethodnog, ali ne mogu. Ne mogu, i ne moram. Niko ne mora voleti, ali svako ko ne voli mora znati, prvo, ono što ne voli, drugo, zašto ne voli.

Doći ćemo do poslednjeg od poslednjih slučajeva: kad umetnik ne prihvata svoju ličnu stvar. Meni može vreme može biti mrsko, ja sama sebi, ukoliko sam ja — ono, mogu biti mrsko, i još više (jer biva) da mi je tuđa stvar tuđeg veka možda milija od svoje, ne zbog neke snage, već zbog srodnosti — materij tuđe dete možda milije od svoga, koje se umetnulo na oca, tj, na vek: ali ja sam sa svojim detetom — detetom veka — vezana, osuđena, drugo ne mogu roditeljski makako da hoću, ipak ne mogu. To je ono sudbonosno.

Voleti svoj vek više od prethodnog ne mogu, ali i da stvaram drugačiji vek od svoga takođe ne mogu: ono što je stvoreno ne stvara

ni Puškin). To je krik neprijateljskih pokolenja.

Drugi autor koji odgovara malo-gradanskom kriku «dole Puškine jeste najgori autor: moda. Na tom se autoru nećemo zaustaviti: strah od zaostalosti je priznanica sopstvene gluposti. Sta možemo zahtevati od građanina kada su njoj podvrgnuti i sami književnici, književnički rep. Svaka savremenost ima dva repa: restauratorski rep i novatorski, i ne zna se koji je gori.

Ali ovo nije krik građanina, već velikog pisca (tada osamnaestogodišnjeg) Majakovskog: dole Sekspril! Samozaštita stvaranja. Da se ne bi umrlo — ponekad — treba ubiti (pre svega — u sebi). I evo Majakovski ide — na Puškina. U suštini

ne na svoga neprijatelja, već saveznika, najsavremenijeg pesnika svoga doba, istog takvog tvorca sopstvene epohe, kao što je i Majakovski svoje — i samo je zato neprijatelj, što su ga izlili od tuca i taj tuč navalili na pokolenja (pesnici, pesnici, više nego slave za života, bojte se posmrtnih spomenika i čitanki!). Krik nije protiv Puškina, već protiv njegovog spomenika, samozaštita koja se svršava (i svršila se) čim je tvorac (borac) očvrsnuo (naprimer divna poema susreta sa Ljermontovom — delo zrelih godina).

Ali — osim isključivog primera Majakovskog — tvrđenje: «neobično volim pesme, samo ne savremene» i njegova suprotnost: «neobično volim pesme, ali samo savremene» vrede jedno koliko i drugo, tj, malo — tj, ništa ne vrede. Niko (osim krvne samozaštite Majakovskog) ko voli pesme neće tako reći. Niko ko istinski voli neće u korist današnje sadašnjice oseti jučerašnjicu — i svakidašnju sadašnjicu; niko ko istinski voli neće se setiti da reč sadašnjica ima i drugo značenje osim: istine — u umetnosti ona drugo značenje nema — niko prema umetnosti, prirodi, neće izvršiti greh političara: da na tlu jedinstva usadi stud razmirica.

Ne voli nikoga ko voli samo to. Puškin i Majakovski bi se složili

ograničeno ispoljava sve što nije kraj i nije vek: navik.

Nesavremene umetnosti (koja ne ispoljava svoje doba) nema. Postoji restauracija, tj, neumetnost, i postoje pojedinci koji su preskočili svoje doba, recimo za sto godina unapred (nikad — natrag) tojest ipak, premda ne u svom dobu, ali savremeni, tojest ne van vremena.

Genije? Čije ime izgovaramo kad mislimo na Renesans? Vinči. Genije daje ime epohi, toliko je on — o n a, čak ako ona to i ne služi. To je prosto: Geteova epoha je definicija koja daje istorisku, geografsku i zvezdanu kartu datoga momenta. («U doba Geteovo», tojest kad su ovako stajale zvezde, ili, još tačnije: »Zemljotres u Lisabonu», tojest kada je Gete prvi put posumnjao u sveblagost božanstva. Sumnja sedmogodišnjeg Getea taj zemljotres je ovekovečila — i protegla).

Genije daje ime epohi, toliko je on — ona, čak ako on to i ne služi dovoljno (tobože, dodaćemo, jer su Vinči, Gete i Puškin toga bili svesni). Čak i u udžbenicima stoji: Gete i njegovo vreme (tojest zbir i njegovi sabirci). Genije sa punim pravom može reći o vremenu ono što je o državi rekao Luj — kratko: Le temps c'est moi (a cela plejada: Mon temps — c'est nous). To je o geniju koji prednjači. Što se tiče odonelih tobože za jedan ili tri veka, navešću samo jedan slučaj: Pola Helderlina, koji je po temi, izvorima, čak i po rečniku — antičan, i koji je za svoj Osamnaesti vek zadonio ne za jedan već za svih osamnaest vekova, Helderlina, koga u Nemačkoj počinju tek sad da čitaju, tojest sto i više godina doznaje, usinovljen našim vekom, ni najmanje antičnim. Zadonevši u svom veku za osamnaest vekova, postao je savremenik Dvadesetog veka. Šta označava ovo čudo? To, da se u umetnosti ne može zadoniti, da sama umetnost ma čim i ma šta pokušavala da uspostavi, sama po sebi je prodiranje, u umetnosti nema povratka: bez zaustavljanja, tojest nepovratno. Ne bezobzirice, već bez povratka. Ne gledajmo postrance, već na ceo pređeni put, može se ići potpuno zatvorivši oči — sa slepačkom palicom — a i sasvim bez palice. Noge će te same izneti, mada si u mislima daleko za trideset kokenaka. Mislio o prošlom, a išao napred.

... Svaka je savremenost — u današnjici — uporedno postojanje

se, već se stvara samo unapred. Ni je nam dato da biramo svoju decu: datu i zadatu.

«Ja neobično volim pesme, samo ne savremene» — i to tvrđenje, kao i svako drugo ima svoje suprotno tvrđenje, i to: «Ja neobično volim pesme ali samo savremene». Počnimo od najinteresantnijeg i čestog slučaja: istog građanina i dođimo do najinteresantnijeg: velikog pesnika.

«Dole Puškin» odgovor je sina na krik oca: «Dole Majakovski» — sina, koji više, ne toliko protiv Puškina, koliko protiv oca.

Krik «dole Puškin» jeste prva cigareta popušena pred očima oca nepušača, ne toliko sebi na radost, koliko njemu u inat. Na red je porodična svada, koja se svršava mirom (međutim, ni oca, ni sina, ni najmanje se ne tiču ni Majakovski,

li, već su se složili, nikad se ustvari nisu ni razilazili. Ratuju nizine, a vrhovi se zblizavaju. »Pod nebom dosta je mesta za sve» — to najbolje znaju vohvi. I usamljeni pešaci. A mišljenje ostalih: zaostalih, u mornih ili koji se boje da zaostanu, mišljenja i pretpostavljanja neznajućih pošto se izjasne, a umetnost i pre nego što se izjasne, ništa se ne tiče.

Natpis na jednom od pograničnih stubova savremenosti: u budućnosti neće biti granica — u umetnosti je već izvršen, od postanka je izvršen. Svetska je stvar ona koja u prevodu na drugi jezik i u drugom veku — u prevodu na jezik drugog veka — najmanje ili ništa ne gubi. Pošto je sve dala svom veku i kraju, još jednom daje svim krajevima i vekovima. Ograničeno ispoljivši svoj kraj i vek — ne-

vremena, svršetka i početka, živi čvor — koji samo treba raseći. Svaka je savremenost — predgrade ...

... Uzrok neprihvatanja savremene umetnosti od strane Iksa leži u tome što je on više ne stvara. Iks nije savremen ne zato što nije primio savremenost, već se na svom stvaralačkom putu zaustavio. Jedino na šta tvorac nema prava.

Umetnost ide, umetnici stoje. Nisu savremeni, osim neutralnih, nesavremenih nikakvom vremenu, samo koji su ispali iz stroja — invalidi, titula počasna jer u prošlosti predviđa validnost (vrednost).

Svaka je moć savremena, sve što je Dejstvujuća Armija stvaralaštva — savremena, ma za koga ili protiv koga idejno ratovala ...

... Savremenost kod pesnika nije proglašavanje svoga doba boljim, ni ti pak prosto prihvatanje toga doba

Vasko POPA

OČI SUTJESKE

1

*Pisno neizreciva pisno
S vilicom jednom u oblaku
S drugom u prašini
Progutala si nam sve*

*Sve što smo pod nepcima tvojim
Na vatri naših kostiju
Mrtvi iskovali*

Progutala i tebe tvoja glad

*Preživelima na bridini gologa srca
Bez igde ikoga bez igde ičega
Valja nam iznova stvoriti sve*

*Iznova stvoriti zemlju
Iznova nebesa*

Razvalile ti se vilice pisno

2

*Sutjeska se propinje pod oblake
Sa suncojedom u kočac se hvata*

*Sutjeska se slepa oko sebe okreće
Ne može više obale svoje da nade*

3

*Ovde sve svetlosti ginu
Svi smislovi čute svi putevi prestaju
Ođavde nikuda*

*Zapalili smo velike vatre
Na prelazima naših vena*

*Ovde nema tla pod nogama
Nema svoda nad glavom
Kuda ođavde*

*Pošli smo svi jednim beskrajinim korakom
Jednim jedinim
Bogazima sopstvenih temena
Pošli uz urvine našeg sna*

4

*Sutjeska je ka izvoru svom potekla
Ka suncu ka žentici zemlje
I nigde ništa nije srela*

*Sutjeska je slepa krenula za nama
Ne zna sama više kuda da poteče*

5

*Iz mesa nam se živog rada zemlja
Gruda za grudom kamen za kamenom
Izvesnost za izvesnošću*

*Iz daba nam se luđog nebo rada
Vedrina za vedrinom zvezda za zvezdom
Vidik za vidikom*

*Snaga nam u planine u sazvezda raste
Gruda za grudom kamen za kamenom
Sloboda u nedogled*

*Sve više i više postajemo sve
Ništa nam ne može ništa otići*

6

*Sutjeska kroz naše kosti grmi
Teče između crvenog cveća
U našem joj je srcu ušće
U našem srcu izvor*

*Sutjeska se u sunčevu pticu pretvara
Sa crnom psinom u kljumu*

(1955)

(«NEPOČIN-POLJE», 1956)

novootkrivena marina

Delovala je na nas kao otkriće, a ipak to nije bila. Znali smo je po blistavo napisanim esejima, objavljivanim u beogradskom »Ruskom arhivu«, ne po njenoj poeziji. Za razliku od mnogo manje darovitih ruskih liričara, na naš jezik skoro da nije prevedena. Čitali smo o njoj (na našem jeziku pojavio se izvod Slonjimove knjige »Siluete ruskih pisaca«, gde je jedna studija posvećena Cvetajevoj), ali je intimno nismo znali. Bilo je potrebno da je po drugi put otkrijemo u njenoj otadžbini, pa da se njeno ime počne i kod nas pominjati. Po drugi put, jer je Ilja Erenburg još 1921 godine govorio o Cvetajevoj kao majstoru: »Nedavni početnici: Majakovski, Jesenjin, Cvetajeva, Pasternak, postali su majstori« (predgovor knjizi »Poezija revolucionarne Moskve«, Berlin, 1921, str. 4). A od tada se njeno ime dugo nije pominjalo, mada je jedan veliki ruski pisac jednom prilikom izjavio da smatra Cvetajevu najvećim žvornikom ruskim pesnikom. I tako, sve tamo do kraja 1956 i početka 1957 godine, kada taj isti Ilja Erenburg, nekada i sam pesnik, po prvi put objavjuje njene pesme i piše im nadahnuti predgovor. I danas, bez obzira na razne opore, njeno je mesto osigurano u velikom savezdu ruskih pesnika: Blok, Jesenjin, Majakovski i Pasternak.

Sa svojim velikim savremenikima Cvetajeva domalo deli i njihovu sudbinu. Rođena 1892 u Moskvi, doživela je i preživela jedan rat i tri revolucije. Kao i Blok i Pasternak rođena je u odrasla u intelektualnoj sredini, čiji je pečat i ponašanje. (Marinin otac bio je profesor u umetnosti.) Ono što je za Pasternaka bio stari nemački univerzitetski grad Marburg, za Marinu je bio Pariz, Sorbona, gde je buduća pesnikinja studirala suncem obasjanu, veselu provansalsku umetnost trubadura. Zato je i toliko sunce u njenoj poeziji, toliko strasti, toliko ognja. Valjda je zato Slonjin i naziva najstrastnijom poeteskom ljubavi u ruskoj poeziji. U Oktobru 1917 Marina je podelila sudbinu mnogih ruskih intelektualaca iz njene društvene sredine. I dok su Blok i Jesenjin prihvatili Revoluciju, ne shvativši je doduše do kraja, Cvetajeva ju nije ni »metafizički« primila. Posle objavljivanja prve zbirke pesama »Ver-

stye«, Moskva, 1921 i skaske-poeeme »Car devica«, Moskva 1922, napustila je svoju Moskvu u kojoj je odrasla i koju je tako nežno volela, a zatim i svoju Rusiju. Povukla se u emigraciju, u Pariz, koji nije bio više grad njene vedre mladosti i u kome je sada jela gorak hleb izgnanika. U pesmama iz tog doba veličala je bele, a u sebi tugovala za svojom izgubljenom matuškom. Ne nosi uzalud jedna njena knjiga iz perioda emigracije naziv »Poste Rusije«, jer je za nju postojala samo Rusija i kada su se počeli gomilati crni oblaci rata, Marina je osetila da opasnost preči i njenoj zemlji. Posle Minhena, ispevala je niz pesama posvećenih tragediji bratskog češkog naroda, a kada je buknuo rat vratila se u svoju zemlju kao osveđeni antifasista. Ali su tamo već počeli bili da je zaboravljaju i Marina se našla, usamljena, nepotrebna. Ona je kao i Jesenjin počela uvidati da »drugi mladići pevaju druge pesme«, dok se činilo da je takva lirika, kakvu su pisali Jesenjin i ona, njihovoj zemlji suvišna. I završila je svoj život isto kao Jesenjin i Majakovski, u šumi kraj Moskve 1941 godine.

Marina je pripadala akmeizmu — književnom pokretu koji je na njoj ostavio i loših i dobrih tragova. Marina je morala da poboljuje akmeističku neprirrodnost, egzotičnost, nedovoljno udubljenje u stvarnost, u hod istorije. Najveći akmeistički pesnici, velika imena u istoriji ruske poezije — Gumiljov, Ahmatova i Mandelštam postali su strani Revoluciji. Veoma talentovani Gumiljov, šef škole i učitelj mladih pesnika, stran do neprijateljstva, koje je morao da plati svojim životom. No, istovremeno, ovi pesnici bili su veliki umetnici i veliki liričari. Od njih se Marina naučila poetskom majstorstvu, sažetosti i ekspresivnosti. Biće da je od njih primila smisao za slike i osećanje Istoka, koje će pesnikinja dočimje prvesti evrazijskom pokretu. Otuda i ona sinteza između prošlosti i sadašnjosti, Istoka i Zapada. Velika patriotkinja, Cvetajeva je gajila posebnu ljubav prema starom kulturnom jeziku Kavkaza — Gruzinima. Plod te ljubavi su prevodili na ruski jezik veliki epičara Gruzije — Važe Pšavele.

marina cvetajeva

pesnik i vreme

(nastavak sa 3 strane) — ne je takode odgovor! — Pa čak ni nasušni ovog ili onog odgovora na događaje (pesnik je sam događaj svoga doba, i svaki njegov odgovor na taj samodogađaj, svaki samoodgovor biće odjednom odgovor na sve)...

... Gradaniin je većinom u stvarima umetnosti savremenik prethodnog pokolenja, tojest umetnički je sam sebi otac, deda i pradeda.

Gradaniin u stvarima umetnosti ispada iz stroja u tridesetim godinama i sa gledišta svoje tridesetogodišnjice neuzdržljivo se kotrlja nazad preko nerazumevanja tuđe mladosti — ka nepoznavanju sopstvene mladosti — ka nepriznavanju ikakve mladosti...

... Vole i znaju Pasternaka, tojest sadašnji savremenici Borisa Pasternaka, ali ne njegovih vršnjaci, četrdesetogodišnjaci, već njihova deca, koja će takode nekada zaostati, umoriti se, slediti se na tome, ako se ne otkotrljaju negde iza Bloka, i dalje, u zemlju otaca, zaboravljajući da je ona u svoje vreme bila zemlja sinova. A negde, u zaštitnoj boji neizvesnosti, luta među nama onaj, budući — već postojeći — ko-

ga bi još kako voleli njegovi dvadesetogodišnji vršnjaci, samo kad bi ga znali. Ali oni ga ne poznaju. Ni on sam sebe još ne poznaje. On je sam za sebe još poslednji od svih. O njemu znaju samo bogovi i — njegova prazna sveska sa udubljenim tragom njegovih laktova. Nikome nije dato da pozna dvadesetogodišnjeg Borisa Pasternaka.

Iz svega ovde rečenog jasno je da odlika savremenosti nekoga pesnika nikoliko ne leži u njegovom opštem priznanju u svoje vreme, dakele u kvantitetu, već u kvalitetu te odlike. Opšte priznanje pesnika može biti i posmrtno. Ali savremenost (uticaj na kvalitet svoga doba) uvek je za života, jer u umetnosti samo kakvoća igra ulogu...

... Neke ne razumeju svi, neke ne shvate sve odjednom, dovoljno je da oni uzrok nerazumevanja traže u sebi, a ne u piscu. — »Zašto, Vladimire Vladimiroviču, — pitanje radnika upućeno Majakovskom, — kad vi čitate mi sve razumemo, a kad samie... — »Učite da čitate, deco, učite čitatile...«

... Savremenost nije celo moje vreme. Savremenost je karakteristična doba, ono po čemu se suditi o

No pogrešili bismo kada bismo Cvetajeju isključivo svodili na akmeizam tretirajući je kao njegovog epigona (kako je nekada činila sovjetska književna enciklopedija). Njen najomiljeniji pesnik bio je i najveći pesnik njene epohe, i kao ona (»Poema kraja«) veliki pesnik tragičnog osećanja života — Aleksandar Blok. Njemu će ona posvetiti svoje divne »Pesme Blok«, započete u Rusiji a štampane u Berlinu 1922 godine. A preko Bloka ona se veže i za Puškina, a preko njega i za sve klasično blago ruske poezije.

Pored poezije, esejistika zauzima posebno mesto u njenom umetničkom opusu. Većito pokretan duh, čudljiv i varničav, Cvetajeva je pisala prozu kakvu teško da je još ko ostvario u ruskoj književnosti. Tu ona spada u porodicu velikih majstora ruskog stila kakvi su bili Andrej Bjeli i Aleksej Remizov. Po sugestivnosti njena proza nadmaša čak i onu Remizova. U njoj je ona takode učenic velikog majstora iskrenosti, neoromantičara Bloka, koji je mlade pisce upućivao da slušaju samo svoje srce. Zato u Cvetajeve nema ni traga dogmatičnosti ili konformizma, već samo jedan veliki i idealizirani mozak i srca. Zato oni njeni široki afiniteti koji podjednako prihvataju i Puškina i Majakovskog i Pasternaka i gotovo nepoznatog mladog pesnika samoubicu Gronskog. Njena široka erudicija omogućuje joj da u isto vreme doživi i Antiku (poema »Tezeje«) i letopisca Pimena i Rokoko i moderne umetnike, pesnika Vološina ili slikarku Nataliju Gončarovu. Zato se u njenom delu ne dodiruju samo prošlost i sadašnjost, nego se prožimaju i žive intenzitetom jedine velike umetnosti koja traje od Altamirске pećine do naših dana i čije je jedino merilo snaga sagorevanja pri poniranju u nedosežne dubine ljudskog duha.

Marina Cvetajeva je u istinskom smislu moderan pesnik; nervozni ritam njene poezije je ritam krvi čoveka Dvadesetog veka, njena epičnost — epičnost naših unutrašnjih preživljavanja, a ogromna amplituda njenog poetskog razmaha odgovara širokoj klavijaturi afiniteta savremenog čoveka i njegove težnje za sintezom.

njemu: nije porudžbina, već svojstvo.

Savremenost je sama po sebi odabiranje. Istinski savremeno jeste ono što je u vremenu — večno, zato, osim karakteristike za dato vreme, svojevremeno je uvek savremeno — svemu, naprimer Puškinova pesma »Moru«, sa senima Napoleona i Bajrona na večnoj pozadini okeana.

Savremenost u umetnosti je uticaj boljih na još bolje, tojest suprotno svakidašnjosti: uticaj gorih na još gore. Sutrašnje novine već su zastarele. Iz čega izlazi da većina okrivljenih za »savremenost« ne zasluzuju tu optužbu, jer greše samo prevremenosti, pojam isto tako suprotan savremenosti kao i vanvremenosti. Savremenost: stalna privremenost. Ko će od nas biti naš savremenik? Stvar koju utvrđuje tek budućnost i tačna samo u prošlosti. Savremenik je uvek — manjina.

Savremenost nije celo moje vreme, ali isto tako i cela savremenost nije jedna od njenih pojava. Epoha Getca je jednovremeno i epoha Napoleona i epoha Bajrona. Savremenost je zbir najboljeg...

... Treba biti savremenik — stvarati svoje doba, a ne izražavati ga. Da, izražavati ga, ali ne kao odeljaku, već kao štiti. Biti savremenik — stvarati svoje doba, tojest boriti se za devet desetina u njemu, kao što se boriš sa devet desetina prvog koncepta...

(»Ruski arhiv«, XVI—XVII, 1952, Beograd)

marina cvetajeva

»Budi šta hoćeš, ali budi ceo
nikad polutan, nikad podvojen.«
IBZEN

IZ »PESAMA BLOKU«

I

Ime je tvoje — ptica u ruci,
Ime je tvoje — komadić leda na jeziku,
Jedan jedinstveni pokret ustiju,
Ime je tvoje — pet slova.
Ubrvačena lopta u letu,
U ustima dobošić srebrni.

Kamen bačen u ribnjak tib,
Bućnuće kao što tebe zovu,
U lakom udaru kopita noćnih
Gromko ime tvoje zagri.
I nazove ga u slepo oko
Zvonko škrgetavi oroz.

Ime je tvoje — ali, ne! —
Ime je tvoje — poljubac u oči,
I nežan mrz kapaka mrtvih,
Ime je tvoje — poljubac u sneg,
Izvorski, ledan, plavi guljaj...
S imenom tvojim — dubok je san.

Moskva, 15 aprila 1916

V

Kod mene u Moskvi — kupole gore!
Kod mene u Moskvi — zvonici zvonel!
U redu grobnice kod mene stoje,
Carice i carevi spavaju u njima.

I ne znaš ti da zorum u Kremlju
Lakše se diše no na celoj zemlji!
I ne znaš ti, da zorum u Kremlju
Molim ti se do zore.

I prolaziš ti nad svojom Nevom,
U to vreme dok nad rekam Moskvom
Stojim oborene glave
I gase se fenjeri.

Svom nesanicom ja te volim,
Svom nesanicom ja te slušam —
U to vreme kad po celom Kremlju
Bude se zvonari.

No nek se moja reka sa tvojom rekam,
No nek se moja ruka sa tvojom rukom
Ne slije, Radosti, sve dotle
Dok ne dogna zora zore.

7 maja 1916

VI

Mišljaju — čovek!
I ostavili ga da umre,
Umro je sada, Zauwek,
— Plaćite za mrtvim anđelom!

On je na zalasku dana
Pevao lepotu večernju.
Tri vaskova ognja
Trepere licemena.

Polazbu od njega zraci, —
Strme žarke po snegu!
Tri sveće voštane
Sunca! Svetlonosnomet!

O pogledajte — kako su
Kapci tamni upali!
O, pogledajte — kako su
Njegova krila stonljena!

Čec čita crni,
Krstje se ruke prazne!...
— Mrtav pesnik leži
I vaskrsnuće praznuje.

9 maja 1916